

lényeges különbség „sikerült” vagy „sikertetlen” versek között. A versírás tétje a nyelvi kulisszák lerombolása, az abgang rendezése. Ebben az értelemben mondhatta, hogy „*én vagyok a rendező / s nemkülönben az összes szereplő is*”.

Ha annyit elismerünk, hogy az abgangot megcsinálta, hogy a rendelkezésére álló utolsó hajókat (önmagához) kíméletlenül meglékelte, akkor azt is el kell ismernünk, hogy az a poétikai-esztétikai romhalmaz, amelyet ezáltal hátrahagyott, nem méltatlan azokhoz a verseihez, amelyek nagy költővé tették.

A teljesítményt ünnepelni nincs okunk. De azt nem árt észrevennünk, hogy Petri hosszú haldoklásával és annak költői ledolgozásával tette véglegessé életének és költészetének egységét; ez pedig ma már eléggé ritka tünemény. S ebből következően mindvégig hiánytalanok az önértékelés arányai. A Petri-recepció feladata a költő halála után ugyancsak az értékelésbeli, értelmezői arányosság, annak az életmű egészére való kiterjesztése lesz. Petri értelmezőinek fel kell majd oldaniuk azt az ellentmondást, amely abból adódik, hogy a pálya korábbi, művészileg produktív szakaszai belső feltételrendszerükből adódóan torkollnak a súlyosan problematikus végkifejletbe.

Úgy gondolom azonban, hogy Petrinél a formateremtés kezdettől fogva tartalmazta a destrukció lehetőségét, sőt igényét is. A pályakezdésnél, majd a pálya folytatásánál pedig (amelyet minden valamirevaló költő megold) nagyobb elszántságot, a sorsral való közelebbi ismeretséget és – ebben az értelemben – több tehetséget is kíván a pálya lezárása. Mindez Petriben megvolt. Bátran és végiggondoltan írta végig – ön-maga végéig – líráját.

Daváhúgijn Ganbold

MIT JELENT(ETT) SZÁMOMRA A KÖLTŐ?

(„*De nincs már. / Akár a föld. / Jaj, összedőlt / a kincstár.*”) Helyzetem meglehetősen nehéz: nem vagyok magyar, Magyarország nem a szülőföldem. Az anyanyelvem a mongol, és tanult nyelvem a magyar. Egyetemi tanulmányi éveim hozzáférhetővé tették számomra a magyar irodalom felforgatóinak minősített modern szerzőit, műveit. Így ismertem meg jelentős magyar költőket – kivált Petri Györgyöt. Vas István iránt érzett lelkesedésem készítette elő Petri iránti rajongásomat. E két költőnek, előbb Vas Istvánnak, majd Petrinek nagy szerepe volt a hétköznapi és személyes költészet újraélesztésében. Az 1995-ös egyetemi év végén Vas Istvánt választottam szakdolgozatom témájaként, VAS ISTVÁN ÉS T. S. ELIOT címmel. Kérdősködtem, olvastam sok mindent, eleinte összevissza, találmra. Vas olvasása közben lelkesen fordultam az eszmék világa, a világirodalom felé, s ez az újult érdeklődés egybeesett a fiatalabb magyar költészethez való vonzódással. Szenvedélyesen vettem magam a magyar költészetbe, amely valóságos művelődési változást indított el bennem. S szellemi fejlődésemben nem maradhattam egyedül. Megismerkedtem Várady Szabolccsal 1996 telén. Ő volt az első tanácsadóm

és kalauzom Petrivel való megismerkedésemben. Még abban az évben fölvettem a telefonkagylót, és beszéltem Petrivel. Találkozóhelyünk az ő kedvenc helye, az Isolabella volt. Nagy érdeklődéssel hallgattam Gyuri világgpolitikai eszmefuttatásait, és nagy élvezettel a mondókáját tarkító anekdotákat, történeteket. Találkozásaink gyakoriakká váltak. Nostalgiaival gondolok vissza arra a májusi napra, amikor vendégül láttuk Gyurit mátyásfüldi bérelt lakásomban 1997-ben. A vacsoraasztal mellett együtt ültünk Csűrös Miklóssal, Várady Szabolccsal és Várady Somával. Természetesen hazai ételekkel igyekeztünk kínálni a vendégeket, csak nem voltak mongol italok. Az igazi mongol ételek korántsem olyan fűszerezettek, mint a magyarok, viszont húsban gazdagabbak. Bár azt mondta, hogy nagyon keveset eszik, Gyuri mégis meglehetősen sokat vett a mongol párolt húsos gombócból. Alkoholmentes sörrel kínáltam, akkoriban csak ezt fogyasztott. Sokat beszélgettünk. Azután valamelyik napon találkoztunk a szokott helyen. Gyuri sört fogyasztva, könyvet olvasva fogadott. Én kezdtem beszélni, és közben ő azt mondta, hogy újabb orvosi vizsgálaton volt; s nemsokára torkában végre fognak hajtani egy műtétet. Legutoljára februárban beszéltem Gyurival, és meghívtam őt és Marit a mongol holdújév alkalmából az Írószövetség klubjában rendezett esti felolvasásra, odavitettem a meghívót, vállalta a felolvasást. Aztán kb. tíz nappal később hívtam föl Gyurit, akkor azt közölte velem, hogy ott lesznek az estén, sőt egyik ismerősének, Szöllősy Erzsébetnek és lányának is kért egy meghívót, amit oda is adtam Marinak. Mikor beszélni kezdtem, még mindig nem jöttek Gyuriék. Azt gondoltam, hogy talán rosszul lett. Így volt; nem olyan dolog egy súlyos betegség, amelyet csak úgy el lehet mesélni.

Ismertem egy olyan különös, elvarázsolt szeszfogyasztó embert, aki ivás közben is könyv mellett volt. Számomra rendkívüli, amilyennek én őt megismertem, úgy éreztem, valóságos csoda.

Mint az eurocentrikus kultúrtörténetben kevésbé járatos idegen sok mindent megtudtam és megtanultam tőle költészetről, politikáról, bölcseletről, széptanról, erkölcsről. Számomra Gyuri példája azt szemléltette, hogy tagadhatatlanul baloldali ember volt, baloldali értelmiségiek csapatához tartozott, s szabad szellem jellemezte. A nihilista külszín alatt mélységesen baráti érzülettel viseltetett társai iránt. Bárhogyan ítélték is meg, lírája az önazonosság forrásából fakadt, olyan robbanékonny ösztönszerűséggel, ami megbotránkoztatta kortársait már a költői nyelv megújításával és átformálásával. Az én szememben nemzedékében ő volt a filozófiát legalaposabban ismerő poéta. A magamfajta olvasót, aki a költészetet nem a kanti, nietschei, heideggeri, habermasi, derridai nyelvi értelemben fogja föl, az ő sokoldalú, ellentéteket ütköztető, rendkívül filozofikus szemléletű poétikája ragadta magával. A modern mongol irodalomban, sőt a mongol költészet történetében ismeretlen, sajátos stílus a Petri-stílus, és rokontalan a Petri-költészet. Ezért Petri György három éve a csodálatom tárgya, és eltökélt célom, hogy honfitársaimat is bevezessem ebbe az élménybe. „*Meghalt egyszeri, egyszerű barátom, / e hánykolódó földön sose látom...*”